

Література:

1. Саврук С. М. Поняття та сутність права на забудову земельної ділянки. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2010. № 12. С. 118–124. URL : http://www.nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2010_12_20 (дата звернення: 22.12.2023).

2. Висіцька І. Суперфіцій: правова природа, істотні умови, форма, підстави припинення. *Землепорядний вісник*. 2020. № 1. С. 35–42.

3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

4. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-31>

ТРАНСКОРДОННІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО: НОВІ ПІДХОДИ ДО ГАРМОНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ РЕГУЛЮВАНЬ

Скрипник Володимир Леонідович

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри фундаментальних і галузевих юридичних наук

Кременчуцької національної університету

імені Михайла Остроградського

м. Кременчук, Україна

У сучасній глобальній економіці транскордонні перевезення є ключовим елементом міжнародної торгівлі та співпраці між державами. Вони забезпечують рух товарів, послуг і капіталу, сприяючи економічному розвитку та інтеграції. Проте різноманітність національних правових систем і відсутність єдиних підходів до регулювання транскордонних перевезень створюють значні перешкоди для ефективного функціонування глобальних логістичних мереж. Сучасні виклики, такі як цифровізація, екологічна стійкість, безпека та пандемічні загрози, вимагають інноваційних підходів до гармонізації міжнародного транспортного права.

Проблеми гармонізації міжнародного транспортного права досліджували українські науковці, зокрема Олена Харитонова, яка вивчає питання міжнародного транспортного права та мультимодальних перевезень, Олександр Довгерт, який спеціалізується на міжнародному приватному праві, а також інші вітчизняні дослідники. Їхні роботи

закладають основу для подальших досліджень та пропозицій щодо гармонізації міжнародного транспортного права з урахуванням національних інтересів України.

Міжнародне транспортне право базується на ряді конвенцій та угод, які регулюють окремі види транспорту. Зокрема, Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (КДПВ, CMR) регулює автомобільні перевезення, встановлюючи стандарти щодо відповідальності перевізника, оформлення транспортних документів та вирішення спорів. Конвенція про міжнародні залізничні перевезення (COTIF) регулює залізничні перевезення, забезпечуючи уніфікований підхід до договірних відносин між перевізниками та клієнтами. Гамбурзькі правила та Роттердамські правила стосуються морських перевезень, проте їх застосування є обмеженим через недостатню кількість ратифікацій. Конвенція Монреалю (1999) регулює міжнародні повітряні перевезення, зокрема питання відповідальності авіаперевізників перед пасажирами та за багаж.

Існуючі конвенції регулюють переважно окремі види транспорту, що призводить до фрагментарності правового регулювання. Це особливо проблематично для мультимодальних перевезень, де вантаж транспортується з використанням декількох видів транспорту. Відсутність єдиної конвенції для мультимодальних перевезень створює правову невизначеність щодо відповідальності перевізників та застосовуваного права. Різні країни мають свої національні правові системи та підходи до регулювання транспорту, що може призводити до колізій норм, особливо коли йдеться про визначення юрисдикції та застосовуваного права у разі спорів.

Українські науковці звертають увагу на необхідність гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами, особливо у сфері мультимодальних перевезень. Вони підкреслюють, що відсутність чітких правових норм у цій галузі негативно впливає на конкурентоспроможність українських перевізників та створює ризики для національної економіки.

Сучасні технології можуть значно підвищити ефективність та прозорість транскордонних перевезень. Використання електронних транспортних документів, блокчейн-технологій та смарт-контрактів може спростити оформлення перевезень, зменшити витрати на паперову документацію та прискорити процеси митного контролю. Однак існуючі міжнародні акти не повною мірою враховують можливості та виклики, пов'язані з цифровізацією та автоматизацією.

Українські вчені досліджують вплив цифровізації на транспортне право та пропонують шляхи інтеграції новітніх технологій у правове регулювання. Вони наголошують на необхідності визнання електронних

транспортних документів на міжнародному рівні та розробки правових механізмів для використання смарт-контрактів у транскордонних перевезеннях.

З огляду на глобальні екологічні виклики, необхідно інтегрувати екологічні стандарти в міжнародне транспортне право. Встановлення міжнародних вимог до викидів парникових газів, стимулювання використання екологічно чистих технологій та визначення правових механізмів відповідальності за екологічні правопорушення у сфері транспорту сприятиме сталому розвитку. Українські науковці досліджують екологічні аспекти транспортного права та пропонують шляхи гармонізації екологічних стандартів з міжнародними нормами.

Безпека перевезень є ключовим аспектом, який потребує уваги. Розробка єдиних стандартів безпеки, обмін інформацією про небезпечні вантажі, інциденти та порушення, а також врахування ризиків, пов'язаних з цифровізацією, сприятиме підвищенню безпеки транскордонних перевезень. Українські вчені досліджують питання безпеки в транспортному праві та пропонують заходи для її підвищення на міжнародному рівні.

Гармонізація міжнародного транспортного права має потенціал значно покращити ефективність, безпеку та стійкість транскордонних перевезень. Це сприятиме не лише економічному зростанню, але й зміцненню міжнародної співпраці, довіри між державами та вирішенню глобальних проблем, таких як зміна клімату та пандемії.

З метою вирішення зазначених проблем пропонується розробити та прийняти Уніфіковану Мультиmodalну Конвенцію, яка б регулювала всі аспекти мультиmodalних перевезень та враховувала сучасні технологічні можливості. Інтеграція цифрових технологій у міжнародне транспортне право, зокрема визнання електронних транспортних документів, впровадження смарт-контрактів та забезпечення кібербезпеки, сприятиме підвищенню ефективності та прозорості перевезень. Встановлення міжнародних екологічних та безпекових стандартів сприятиме сталому розвитку, зменшенню негативного впливу на довкілля та підвищенню безпеки перевезень.

Посилення міжнародного співробітництва шляхом створення робочих груп, форумів, пілотних проєктів та обміну досвідом між країнами є важливим кроком у напрямку гармонізації транспортного права. Забезпечення підтримки менш розвиненим країнам у впровадженні нових стандартів та технологій допоможе уникнути технологічного розриву та сприятиме рівноправній участі у міжнародних перевезеннях.

Підвищення ролі міжнародних організацій, таких як ООН, УНІДРУА та UNCITRAL, у процесі гармонізації транспортного права забезпечить прозорість, ефективність та врахування інтересів усіх

сторін. Українські науковці та практики можуть активно долучатися до цих процесів, вносячи свій вклад у розвиток міжнародного транспортного права та захищаючи національні інтереси.

Література:

1. Харитоновна О. І. Міжнародне транспортне право: сучасні тенденції та перспективи розвитку. *Вісник Національної академії правових наук України*.
2. Довгерт О. М. Міжнародне приватне право : підручник. Київ : Видавничий Дім «Ін Юре», 2018.
3. Жилінська І. В. Мультимодальні перевезення: правові аспекти та перспективи розвитку в Україні. *Юридичний журнал*.
4. UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts. 2016.
5. UNCITRAL Model Law on Electronic Transferable Records. 2017.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-32>

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У РАЗІ НАСТАННЯ ФОРС-МАЖОРНИХ СИТУАЦІЙ: АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Ткачук Анастасія Володимирівна

студентка магістратури

Державний торговельно-економічний університет

м. Київ, Україна

Ще з 2014 року російська федерація вела гібридну війну проти України, а від 24 лютого 2022 року свідомо спричинила повномасштабне військове вторгнення. Ці обставини зумовили значні зміни не лише у самому функціонуванні суб'єктів господарської діяльності, а й внесли корективи до українського законодавства, яке, ймовірно, буде продовжувати змінюватись, орієнтуючись на потреби держави та суспільства. Так, від 5 години 30 хвилин ранку 24 лютого 2022 року Указом Президента України Володимира Зеленського введено воєнний стан строком на 30 діб, який вже було неодноразово подовжено [1].

В умовах дії воєнного стану підприємства зіткнулись із численними викликами в питанні реалізації виконання договірних зобов'язань. Ключовими проблемами стало те, що унаслідок дії особливого правового режиму та ведення активних бойових дій, на окремих територіях або за певних умов, утворених внаслідок ворожих атак, виконання